

διαφωτιζόμενος ἐκ τῶν στοιχείων τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῶν σχολίων περὶ τῶν ἀγνώστων γλωσσικῶν καὶ πραγματολογικῶν στοιχείων τοῦ κειμένου.

Εἰς τὸ α' ἔργον ἐκτὸς τῶν εἰδυλλίων καὶ τῶν ἀποσπασμάτων παρατίθενται καὶ μιμήσεις νεωτέρων—Λατίνων καὶ Ἑλλήνων καὶ Ἰταλῶν καὶ Βυζαντινῶν καὶ Νεοελλήνων. Εἰς τὸ β' ἔργον ἐκθέτει τὰς χαρίεντας στίχους τῶν βιβλίων Α' καὶ Β' περὶ τοῦ κυνηγίου, τῶν κυνηγῶν καὶ τῶν ὄπλων καὶ ἰδιαιτέρως περὶ τῶν ἵππων καὶ τῶν κυνῶν, περὶ τῶν εἰδῶν κυνηγίου καὶ τοῦ θελγῆτρου του, περὶ τοῦ κυνηγίου τῶν διαφόρων ζώων, λαγωῦ, ταύρων, ἐλάφων, βουβάλων, δορκάδων, αἰγάγων καὶ ἄλλων ζώων ἐλληνικῶν καὶ ξένων χωρῶν.

Ἄμφοτέρων τῶν ἔργων ἡ εἰς Νέα Ἑλληνικὴν μετὰ τοῦ πρωτοτύπου ἔκδοσις θὰ βοηθήσῃ εἰς γνωριμίαν τῶν θησαυρῶν τῆς Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων καὶ θὰ δώσῃ ζωηρὰν εἰκόνα τοῦ βίου, τῶν συνηθειῶν καὶ τῶν γνώσεων τῆς τότε ἐλληνικῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία ὑπῆρξε καὶ τὸ πρότυπον διὰ τὴν πνευματικὴν ἐξέλιξιν τῶν Ῥωμαίων.

Π. Κ. Γ.

* * *

Γ. Π. ΠΑΛΙΚΟΥ (ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ), Οἱ τελευταῖοι Κομνηνοί, δρᾶμα εἰς δύο μέρη, Ἀθήναι 1968, σχ. 8 μ. σελ. 265.

Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο δρᾶμα ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξιον Β' Κομνηνὸν καὶ τὸν ἐξάδελφόν του Ἀλέξιον τὸν Πρωτοσεβαστὸν κατὰ τὸ πρῶτον μέρος, εἰς τὸν θεῖον δὲ τούτων, τὸν Ἀνδρόνικον Α', κατὰ τὸ δεύτερον.

Εἰς τὸ ἔργον συντίθενται μὲ πιστότητα τὰ πολυποίκιλα γεγονότα τῆς σκοτεινῆς ἐκείνης ἐποχῆς καὶ προβάλλονται εἰς τὸ γνήσιον πλαίσιον τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκρατορικοῦ περιβάλλοντος. Οἱ στοχασμοὶ καὶ αἱ διαθέσεις τῶν δρώντων προσώπων, οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις των, αἱ ὑποκρίσεις καὶ τὰ προσχήματά των ἔναντι τῆς ζωηρῆς παρακολουθοῦσης τὰ γεγονότα τοῦ δημοσίου βίου κοινῆς γνώμης μουῦν τὸν ἀναγνώστην τοῦ δράματος εἰς τὴν νοοτροπίαν καὶ τὰς μεθόδους τῶν ἡγετικῶν στελεχῶν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην περίοδον καὶ τὸν διαφωτίζουν διὰ τὰ αἴτια τῆς βαθμιαίας καταρρεύσεώς του. Ἐν τῇ πλοκῇ τῶν γεγονότων διαζωγραφοῦνται ἐπιτυχῶς τὰ κύρια πρόσωπα καὶ διαγράφεται σαφῶς ὁ κρατικὸς βίος μὲ τὴν ποικιλίαν τῶν χαρακτήρων τῶν βασικωτέρων παραγόντων του, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου διαγιγνώσκεται τὸ λαϊκὸν ἦθος. Ἡ θρησκοληψία, ἡ ὑποκρίσις καὶ ἡ διαφθορὰ τοῦ ἀνακτορικοῦ περιβάλλοντος, ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν κηδεμόνων τοῦ θρόνου, ἡ συνωμοτικότης τῶν αὐλικῶν, ἡ εὐτέλεια τοῦ χαρακτῆρος ὑψηλῶν ἀξιωματοῦχων τοῦ κράτους ἢ ἡ ἀκεραϊότης μερικῶν, ἡ παντοδυναμία τῶν ξένων μισθοφόρων ἐξεικονιζόμενα μὲ ἐνάργειαν προκαλοῦν τὸ ζωηρὸν διαφέρον καὶ κινοῦν εἰς σκέψεις τὸν ἀναγνώστην. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος ἐξεικονίζεται ἀριστοτεχνικῶς καὶ μὲ ψυχαναλυτικὴν δεινότητα ἡ σατανικὴ

προσωπικότητος και τὸ σκοτεινὸν ψυχικὸν βάθος τῆς καταπληκτικῆς—ἀλλὰ και ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν ἀμφισβητουμένης—προσωπικότητος τοῦ Ἀνδρονίκου, ὅστις κατορθώνει νὰ ἀποκοιμίζῃ ἢ νὰ διεγείρῃ, νὰ παραπλανᾷ, νὰ εὐχαριστῇ και νὰ δαμάζῃ τὸν βυζαντινὸν ὄχλον ὡς εἰς τῶν χαρακτηριστικωτέρων δημαγωγῶν τῆς ἱστορίας.

Κεντρικὴ, ἀφανής, ἀλλὰ σαφὴς γραμμὴ τοῦ ἔργου και διδάγμα εἶναι νὰ καταστῇ συνειδητὴ μία πολλάκις βεβαιωθεῖσα ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἀλήθεια, ὅτι δηλαδὴ εἰς περιόδους ἐθνικῶν ἀτυχιῶν ἢ συναισθήματος ἐλλείψεως ἐθνικῆς ἀσφαλείας ὁ λαὸς περιπίπτει εἰς κατάστασιν παιδισμού και μὴ λογιζόμενος ψυχραίμως και ἀντικειμενικῶς εἶναι ἕτοιμος νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν κηδεμονίαν παρανοϊκῶν δημαγωγῶν και νὰ ἐμπιστευθῇ ἀνευ ὄρων εἰς αὐτοὺς τὴν τύχην του.

Ἐὶς τὸ συγγραφεὺς, παλαιὸς πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος, ὑγιεινολόγος διεθνοῦς κύρους και προσωπικότητος εὐρυτάτης παιδείας και πλουσίας κοινωνικῆς δράσεως και ἐντὸς και ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ἔχει ἤδη δημοσιεύσει πρό τινων ἐτῶν και ἕτερον ἱστορικὸν δρᾶμα, τὴν Ἑλισάβετ, τὸ ὁποῖον προδίδει βαθεῖαν γνῶσιν τοῦ ἀγγλικοῦ και τοῦ εὐρωπαϊκοῦ βίου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὅπως και τὸ ἔργον ἐκεῖνο οὕτω και οἱ «Τελευταῖοι Κομνηνοὶ» εἶναι γραμμένον εἰς στίχους, λόγῳ ὅμως τῆς ἐκτάσεώς των ἀμφοτέρα ὑπὸ τὴν παροῦσαν μορφήν των εἶναι προωρισμένα μόνον εἰς ἀνάγνωσιν και οὐχὶ εἰς ἀπὸ σκηνῆς παράστασιν. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἀμφοτέρα διὰ περικοπῆς και ἀναμορφώσεως νὰ γίνουιν ἐπιδεκτικὰ τῆς ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίας, διότι ὄντως και ἡ σύλληψις και ἡ σύνθεσις τῶν ἔργων και ἡ τεχνικὴ των διαμόρφωσις και ἡ διατύπωσις των συγκινοῦν και τέρπουιν και διδάσκουιν.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

*
* *

ARS GRAECA, **Griechisches Übungsbuch**, Neubearbeitet von Otto Leggewie, Dr. Günther B. Philipp, Dr. Bruno Rosner, Für den Gebrauch in Schulen genehmigt durch Kultusministerium Nordrhein—Westfalen, Cpr. 1969 by Ferdinand Schöningh at Paderborn, σχ. 8 XVIII/237 (Ἀναγνωστικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς διὰ τὰ Γερμανικὰ Γυμνάσια).

Τὸ ἀναγνωστικὸν τοῦτο ἔχει καταρτισθῆ με πολλὴν μεθοδικότητα. Ἡ ὕλη του ἔχει κατανεμηθῆ εἰς 73 κεφάλαια, εἰς τὰ ὁποῖα ἔχει κατανεμηθῆ ἡ διδακτέα ὕλη τῆς Γραμματικῆς και τοῦ Συντακτικοῦ. Εἰς ἕκαστον κεφάλαιον ἐμπεριέχονται προτάσεις κατάλληλοι διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν γραμματικῶν φαινομένων και